

Od „ja” do „my”

PROF. BRONISŁAW MISZTAL

socjolog

Dojrzałość to stadium rozwoju moralnego społeczeństwa. Może być określona jako sukcesywne zmniejszanie się egocentryzmu czy samo-interesowności.

Dojrzałość oznacza postępującą zmianę optyki i transformację układów odniesienia – od systemów wartości i postaw „ksoalnych”, ekskluzywnych, windykacyjnych i roszczeniowych, zorientowanych na siebie i własne dobro, zamkniętych, monolitycznych, pazernych, chciwych – ku systemom postaw prospołecznych, zorientowanych na dobro wspólne, na odpowiedzialność, na troskę o wartości, sprawy i problemy szersze, inkluzywne.

Dojrzałość jest też charakterystyką sposobu myślenia – oznacza obecność w dyskursie publicznym zuniwersalizowanych elementów troski (*compassion*) o byt społeczeństwa. Dojrzałość jest sytuacją, w której występuje prymat długiej perspektywy nad krótkoterminowym interesem, prymat rozwagi nad popędliwością, prymat dążności do porozumienia i kompromisu nad chęcią natychmiastowego zadośćuczynienia czy doraźnego działania. Dojrzałość jest cechą społeczeństwa, które przedkłada prudencję nad beztroskę, rozwagę nad bezmyślność, delibercję nad ignorancję, ostrożność nad pośpiech, wstrzemięźliwość i dyskrecję nad plotkarstwo i oszczerstwo, troskę nad niedbałość, mądrość osądu nad bezmyślność, prawość nad bezprawie, oszczędność nad rozrzutność, konserwatyzm i tradycję nad fascynację nowością, wielowymiarową tożsamość nad płaską nijakość, wolność nad anarchię, obywatelstwo nad indywidualizm.

“ **Dojrzałość jest sytuacją, w której występuje prymat długiej perspektywy nad krótkoterminowym interesem, prymat rozwagi nad popędliwością, prymat dążności do porozumienia i kompromisu nad chęcią natychmiastowego zadośćuczynienia czy doraźnego działania.**

Nade wszystko jednak dojrzałość jest procesem, w wyniku którego uwaga i działania społeczeństwa podlegają koncentrycznemu rozszerzaniu, przechodząc przez fazy coraz większego poczucia odpowiedzialności. W warstwie dyskursywnej oznacza to też prymat deskryptora „my” nad deskryptorem „ja”. Proces dojrzewania, czy zwiększania dojrzałości społeczeństwa oznacza zdolność do kumulowania asertywnej władzy społecznej (*social power*) poprzez zdolność do gromadzenia doświadczenia, formułowania mądrego osądu, uczciwości i przywiązania do wartości, uznania dla zwrotnego mentoringu (mentorowania i bycia mentorowanym), przyjmowania odpowiedzialności i wypełniania jej, troski i zdolności do przebaczenia, podejmowania zobowiązań i terminowego ich wypełniania, uznania dla wiedzy, doświadczenia i służby publicznej.

„Of a true democracy one can say: in this society at this time there is sufficient maturity in the emotional development of the sufficient proportion of individuals that comprise it for there to exist an innate tendency towards the creation and re-creation and maintenance of the democratic machinery”.

Dojrzałość społeczeństwa, podobnie jak dojrzałość jednostki, nie łączy się w prosty sposób z wiekiem – są osoby i są społeczeństwa, które dojrzewają późno lub wcale. Niedojrzałość – inaczej mówiąc – jest dysfunkcją rozwoju i może stać się chorobą. W przypadku społeczeństwa dojrzałość jest oznaką zdrowia społecznego, a niedojrzałość – objawem chorobowym.

Dojrzałość jest też zdolnością tolerowania, akceptacji idei i pomysłów, rozwiązań i koncepcji, które społeczeństwo jest w stanie wprzęgnąć w swój system działania.

O autorze

Profesor doktor habilitowany, socjolog, analityk polityczny, publicysta, dyplomata; były ambasador RP w Lizbonie. Jako naukowiec interesuje się zwłaszcza zagadnieniami ruchów i zmian społecznych. Pracował w Polskiej Akademii Nauk, na Uniwersytecie Jagiellońskim, od 2001 jest wykładowcą w Centrum Europejskim UW; wykładał na najlepszych uniwersytetach katolickich świata. Jako dyplomata pełnił funkcję dyrektora wykonawczego Wspólnoty Demokracji (2008–2012), której stały sekretariat przekształcił w think tank oraz centrum strategii politycznej i dyplomacji wielostronnej. Autor 6 książek, ponad 100 esejów i 80 artykułów naukowych, komentator radia i telewizji, publicysta prasy polskiej i zagranicznej.